

ТЕОРІЯ ІНФОРМАЦІЇ В ЛІНГВІСТИЦІ

Чуднівєць А.О., студентка; СумДУ, гр.ПР-91

Теорію інформації вперше виокремив відомий математик Клод Шеннон як розділ математичної теорії зв'язку, та з плином часу вона почала використовуватись в різних науках, і лінгвістика – не виняток.

Мета цієї роботи – дослідити можливе застосування теорії інформації до проблем стилістики.

Опираючись на теорію інформації, стилістика декодування робить акцент спочатку на емоційність літератури - на ті емоції, які можуть бути викликані в читача якимось твором. У літературі інформація передається від автора до його книги і від книги до власне читача. У працях К. Шенноном з теорії інформації є наступна схема зв'язку: 1) джерело інформації, що створює повідомлення або послідовність повідомлень, які повинні бути передані приймачу; 2) передавач, який трансформує повідомлення в сигнали, які відповідають характеристикам даного каналу; 3) канал, тобто середовище, що використовується для передачі сигналу від передавача до приймача; 4) приймач, який робить зворотну дію по відношенню до тієї, що зробив передавач, тобто відновлює повідомлення за сигналами; 5) адресат - це особа (або апарат), для якого призначено повідомлення [1].

Реальна дійсність письменника – це і є джерело інформації. Із свого життя письменник обирає деякі факти або власні спостереження і передає їх читачеві, додаючи до них своє емоційне ставлення. Письменник – це передавач у нашому випадку, бо він трансформує і кодує інформацію, і таким чином відтворює думки чи якісь факти у своїй естетичній інтерпретації. Канал, по якому передається інформація, - це всі жанри літератури. Теорія інформації вирізняє канали, які не мають перешкод і канали, які мають шуми. Наступний елемент – читач, який приймає повідомлення за сигналами й інтерпретує їх по-своєму. І останнім елементом схеми – адресатом – є суспільство, на яке спрямована увага автора.

Окремо хотілося б зазначити проблему малого тезаурусу читача. Власні переживання, рівень освіченості, і звичайно кількість прочитаних книг – це саме та інформація, яку він мав до моменту

Студентська конференція
«Перший крок у науку», 23 лютого 2020 р., Суми, Україна

прочитання якогось твору. Усякий твір, із яким читач зіштовхується вперше, сприймається вже наявними навичками аналізу й сприйняття тексту. І тому для системи стилістики перешкодою, яка може виникнути під час передачі інформації, є недостатній тезаурус читача. Наприклад, маленький словарний запас або незнання граматики, нездатність сприйняти елементи або, якщо читач не вміє враховувати контекст і таке інше.

Однією з основних особливостей проблем, що прослідковуються в стилістиці і пов'язані з інформацією, є те, що безпосередньо визначити ознаки художньої інформації, які зацікавлюють її в першу чергу, неможливо [2]. Слід зауважити, що у формулі К. Шеннона йдеться мова про несемантичну інформацію. Річ у тім, що теорія інформації розглядає сукупність інформації в повідомленні як функцію числа можливих альтернативних повідомлень. Розбіжність між більш імовірним і менш імовірним, створює ієрархію значень всередині тексту. Не дивно, що може виникнути питання, чи можемо ми звертатися до теорії інформації, коли мова йде про вирішення проблем, коли додати знання з математичної статистики та обчислити певну ймовірність неможливо. Але відповісти на це питання можна позитивно, тому що комунікуючи ми використовуємо ймовірносними закономірностями мови і сучасні дослідження це довели. Тож, ми можемо бути певними щодо інтуїції читача, оскільки є експериментально підтверджена інформація.

Таким чином, розглядаючи процес передачі інформації від автора до читача, можна зробити висновок, що використання теорії інформації до проблем стилістики можливе, спираючись саме на сукупність її загальних ідей і філософську корисність.

Керівник: Ущаровська І.В.,
старший викладач кафедри германської філології

1. Шеннон К. Роботи з теорії інформації й кібернетики. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.studmed.ru/shennon-k-raboty-poteorii-informacii-i-kibernetike_ebac37a4934.html

2. Арнольд І.В. Стилiстика декодування. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zh.b-ok2.org/book/3223911/d0fc23>

Студентська конференція
«Перший крок у науку», 23 лютого 2020 р., Суми, Україна

Чуднівєць А.О. Теорія інформації в лінгвістиці / А. О. Чуднівєць; науковий керівник: І. В. Ущяповська // Матеріали ХІ студентської конференції «Перший крок у науку». – Суми. Сумський державний університет, 2020. – С. 136-137